

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet

Postboks 3 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 2017/51072-20

Arkivkode: 321

Dato: 20.11.2017

Oppfølging av anbefalinger i besøksrapport Hedmark ungdoms- og familiesenter - akutt, avd. Vien 4-25

Det vises til rapport etter Sivilombudsmannens besøk ved Hedmark ungdoms- og familiesenter – akutt, avdeling Vien 4-25, 10.-11.mai 2017. Sivilombudsmannen ber om å bli orientert om oppfølgingen av rapportens anbefalinger.

Rapporten er gjort tilgjengelig på møterom og miljøkontor. Alle ansatte er bedt om å lese rapporten i sin helhet. Anbefalingene er drøftet i personalgruppen og personalet har deltatt i utarbeidelse av lokal plan for arbeid med sivilombudsmannens anbefalinger som har vært grunnlag for oppfølgingen gjort på avdelingen. Ut over dette har besøksrapport og anbefalinger vært et gjentatt tema på ledermøter og lokalt arbeidsmiljøutvalg. Anbefalingene er også tatt opp på personalmøter på senterets resterende avdelinger i opplæringsøyemed.

Å komme til institusjonen

Sivilombudsmannen anbefaler ett forhold knyttet til det å komme til institusjonen.

«Ungdommenes rettssikkerhet bør sikres ved å føre vedtak i tilfeller der ungdom ikke har adgang til fellesskap med andre ungdommer»

Avdelingen har hatt en inntaksrutine hvor ungdommen den første tiden etter innflytting, har oppholdt seg på inntaksrom som inneholder soverom, stue og bad. Dette er ett av avdelingens ordinære beboerrom og den sist ankomne bor på dette rommet. Den første tiden etter ankomst blir det brukt tid på gjennomgang av vedtak og bakgrunn for plassering, rutiner på avdelingen, stressreduksjon, omsorg og etablering av relasjoner mellom ungdommen og ansatte. Dette har vært sett på som en del av selve inntaket selv om det i noen tilfeller strekker seg over litt tid og at det er godt for ungdommen at dette forgår litt utenfor fellesskapet. Tidsrammen er avhengig av hvordan ungdommen har det. Det har ikke blitt fattet vedtak om begrensning i bevegelsesfrihet innenfor institusjonens område ved gjennomføring av inntak på denne måten. Etter å ha mottatt sivilombudsmannens anbefalinger ser vi at vår tidligere praksis har fratatt ungdommene en mulighet til å klage på begrensning av bevegelsesfrihet. Rutinen har tatt inn i seg en presisering

Barne-, ungdoms- og familieetaten

Hedmark ungdoms- og familiesenter

Postboks 2233
3103 Tønsberg

Saksbehandler:

Ellebeth GjØra Abelsen

46616151

postmottak@bufetat.no

Telefon: 466 15 000

Organisasjonsnr:

www.bufetat.no

av at det skal vurderes protokollføring av begrensning i bevegelsesfrihet innad på institusjonen også ved inntak.

Prosedyre for begrensning i bevegelsesfrihet ble gjennomgått og endret raskt etter at avdelingene mottok Sivilombudsmannens besøksrapport med anbefalinger. Endringen ble så gjennomgått med personalet i personalmøte. Revidert prosedyre er også lagt i avdelingens perm *Viktig informasjon og oppdatering*. Det gjøres nå nøye vurderinger av ungdom som kommer til institusjonen og om det er grunnlag for begrensning av bevegelsesfrihet innenfor og utenfor institusjonens område i den konkrete saken. I de tilfellene det vurderes som nødvendig ut fra formål med plassering, skrives det alltid protokoll og ungdommens klagerett er ivaretatt.

Bistand fra politiet

Sivilombudsmannen anbefaler to forhold knyttet til bistand fra politiet.

«Politiet bør ikke benyttes til å gjennomføre institusjonens egne oppgaver.»

«Avdelingen bør sikre at den har tydelige retningslinjer for hvilken rolle politiet kan ha ved inntak og ved behov for bistand. Politiets eventuelle rolle bør dokumenteres.»

I etterkant av besøket har avdelingen opprettet et tettere samarbeid med politiet. Det ble i oktober gjennomført en fagdag med politiet på institusjonen hvor det ble snakket om forventinger til hverandre. Det er opprettet et formelt samarbeid med politiet og i november ble første samarbeidsmøtet gjennomført. Deltakere var Politistasjonssjef (Hamar), leder for ungdomsseksjonen, enhetsleder for institusjonen og avdelingsleder på avd Vien 4-25. I møtet ble ulike dilemmaer drøftet i forhold til grenseoppgangen mellom politiets og institusjonens oppgaver. Retningsgivende for samarbeidet er *«Når barn rømmer fra barnevernsinstitusjon. Retningslinjer om oppgave- og ansvarsfordeling mellom barnevernsinstitusjon, kommunal barneverntjeneste og politi»* (Bufdir og PoD 2016). Videre har institusjonen utarbeidet en prosedyre for politibistand. Denne er drøftet med politiet og gjennomgått med personalet. Ut over dette er det også gjort noen endringer på prosedyre for *Tilbakeføring ved rømming og Inntak*. Disse prosedyrene er også gjennomgått med personalet og alle endringer ligger også i avdelingens perm for *Viktig informasjon og oppdatering*.

Tvang på institusjonen

Sivilombudsmannen anbefaler fire forhold knyttet til tvang på institusjonen.

«Vedtak om begrensning i bevegelsesfrihet bør ikke rutinemessig settes til maksimum på 14 dager.»

«Avdelingen bør sikre at løpende vurderinger av vedtak om begrensning av bevegelsesfriheten og at tiltak for å lempe på tvangen dokumenteres på en god måte.»

«Vedtak og protokoll ved forlengelse av begrensning i bevegelsesfrihet bør føres korrekt.»

«Ungdommene bør alltid sikres mulighet til å klage.»

Institusjonen har tidligere hatt praksis om å fatte vedtak om begrensning av bevegelsesfrihet for 14 dager og heller lempet på tvangen og sluppet opp før vedtaket går ut. Dokumentasjon på tiltak for å lempe på tvang og tidspunkt for opphør av tvang har ikke vært godt nok dokumentert. Etter anbefaling fra Sivilombudsmannen settes ikke vedtak om begrensning av bevegelsesfrihet lenger rutinemessig til 14 dager. Løpende vurderinger av vedtak og tiltak for å lempe på tvangen skal dokumenteres i *Plan for akutttoppholdet*.

Institusjonen har endret praksis i forhold til registrering av forlengelse i vedtak om begrensning av bevegelsesfrihet. Om det fattes et nytt vedtak som overlapper et annet vedtak skal det fremgå i det nyeste vedtaket når datoen for første dag med tvang forelå. Prosedyre er endret og gjennomgått med personalet, samt lagt i perm for *Viktig informasjon og oppdatering* på miljøkontoret.

Sivilombudsmannen viser til forekomster hvor tvangsprotokoller ikke har blitt gjennomgått med ungdommen i etterkant dersom ungdom har flyttet fra institusjonen raskt etter episoden med tvangsbruk forekom. Institusjonen vil etter anbefalingene ta kontakt med ungdommer som flytter fra institusjonen før en tvangsprotokoll er gjennomgått, for da å gjennomgå protokollen pr telefon. Dette for å sikre ungdommens rett til å klage. Dette er nå innlemmet i institusjonens prosedyre for tvangsprotokoll.

Institusjonen gjennomførte i september en grundig gjennomgang/opplæring av «Forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjon» i sin helhet.

Forebygging av tvang

Sivilombudsmannen anbefaler ett forhold knyttet til forebygging av tvang.

«Avdelingen bør styrke sitt arbeid med systematisk å forebygge bruk av tvang sammen med den enkelte ungdom.»

Som Sivilombudsmannens rapport sier har institusjonen mange arenaer for å samtale med ungdommen. Etter besøket fra Sivilombudsmannen har institusjonen hatt fokus på å bedre dokumentere de samtalene som gjøres med det enkelte barn i forhold til å finne løsninger for å redusere eller hindre bruk av tvang. Ungdommens innspill og tanker om hvordan bruk av tvang kan forebygges dokumenteres nå i *Plan for akutttoppholdet*, slik at de er lett tilgjengelig for alle som jobber ved avdelingen.

Rett til å bli hørt og til å delta

Sivilombudsmannen anbefaler to forhold knyttet til ungdommens rett til å bli hørt og til å delta.

«Ungdommene bør sikres systematisk medvirkning i alle planer som omhandler deres opphold ved avdelingen.»

«Informasjon fra avslutningssamtaler og tilbakemeldinger fra ungdommene bør systematisk benyttes til utvikling av avdelingen.»

Sivilombudsmannen påpeker i sin rapport at institusjonen ikke har en systematisk involvering av ungdommen i *Plan for akutttoppholdet* og at ungdommen ikke rutinemessig får denne til gjennomlesning, eller blir spurt om å gi sine innspill når den blir laget/endret. Det er i løpet av en uke flere dokumenter som skal gås igjennom med ungdommen. Dette gjøres i det som institusjonen kaller ukessamtale med ungdommen. Institusjonen vil ta *Plan for akutttoppholdet* med inn i ukessamtalen for gjennomgang. Denne praksisen er nå under implementering.

Avslutningssamtaler og tilbakemeldinger fra ungdommene samles og oppsummeres halvårlig med personalgruppen. Det blir i denne sammenheng utarbeidet utviklingsmål ved definerte forbedringspunkter. Graverende og alvorlige tilbakemeldinger fra ungdommene tas opp på personalmøter fortløpende. Avdelingen gjennomførte en gjennomgang av avslutningssamtaler for perioden juni – november 2017 i november 2017.

Retten til skole og fritidsaktiviteter

Sivilombudsmannen anbefaler ett forhold knyttet til ungdommens rett til skole og fritidsaktiviteter.

«Avdelingen bør arbeide for å sikre en bedre ivaretagelse av ungdommers rett til videregående utdanning.»

Som Sivilombudsmannens rapport påpeker har ikke ungdommer som går på videregående krav på skoleplass i nærmiljøet, dersom det ikke finnes ledig kapasitet. Ungdommene som plasseres på Vien 4-25 kan ha hjemfylke; Østfold, Akershus, Oppland eller Hedmark. Av og til også andre fylker utover dette. Fylkeskommunen i Hedmark er av den oppfatning at ungdommens rettigheter er ivaretatt ut fra dagens praksis og samarbeid med institusjonen. Ungdommens rett er å ha en skoleplass og det har de allerede om de er elev ved en videregående skole når de akutt flyttes til institusjonen. Da ungdommen kun er midlertidig plassert på akuttparagraf, endres ikke folkeregistrert adresse på ungdommen og de skrives i utgangspunktet ikke ut av skolen om de har en skoleplass, da de ikke har noe å skrive seg ut til. Institusjonen strekker seg langt for å få ungdommene på skolen der de har skoleplass og er behjelpelig med hjemmearbeid og tilrettelegger for gjennomføring av vurderinger/prøver på institusjonen om skolen synes dette er greit. Institusjonen hjelper også til med innsøking på skole i den perioden på året hvor dette er aktuelt, om det er besluttet hvor ungdommen skal bo videre etter akutttoppholdet.

Etter sivilombudsmannens rapport ble det raskt tatt kontakt med Fylkeskommunen og det er etablert en tettere dialog rundt utfordringen med ungdommer som bor ved avdelingen og som er i videregående alder. Det er enighet mellom Fylkeskommunen og institusjonen om at videregående skolegang er en utfordring når barn er akutt plassert og vi er i en dialog med målsetting av bedre ivaretagelse av skolegang for barn i videregående skolealder.

Med hilsen

Ellebeth GjØra Abelsen
Leder

Vedlegg:

Prosedyre 2.3.14 Bistand fra politiet

Prosedyre 2.3.6 Rømming og/eller tilbakeføring mot beboerens vilje ved rømming

Prosedyre 2.3.9 Begrensinger i adgangen til å bevege seg innenfor og utenfor institusjonens område

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.